

125 vuotta makuelämyksiä - Fazerin historia lyhyesti

Fazerin perheen, yrityksen ja tuotteiden historia on yksi ja sama tarina. Pohjan kaikelle loi Karl Fazer, voimakas ja rohkea yrityksen perustaja. Perheyrityksen tarina alkoi vuonna 1891, kun Fazer perusti ranskalais-venäläisen konditoriansa Helsingin Kluuvikatu 3:een.

Rohkea ja ennakkoluuloton Karl Fazer (1866 – 1932)

Karl Fazer oli Sveitsistä Suomeen muuttaneiden Dorothea ja Eduard Fazerin neljästä pojasta nuorimmainen. Karl piti poikavuosinaan eniten metsissä vaeltelusta ja hänestä oli määrä tulla metsänhoitaja. Isä närkästyi kovasti, kun poika koulun jälkeen valitsikin sokerileipurin ammatin: siltä pohjalta ei isän mielestä voinut kasvattaa minkäänlaista merkittävää yritystä.

Ammattikoulutus oli hankittava ulkomailta. Kansainvälinen ja hienostunut Pietari oli paras mahdollinen kohde tulevalle sokerileipurille. Karl Fazer pääsi 18-vuotiaana oppipojaksi arvostettuun G. Berrinin konditorialiiikkeeseen ja sai sieltä hyvän kisällikirjeen eli todistuksen. Ammatilaisen papereilla hän työskenteli myös muissa kuuluisissa liikkeissä Pietarissa sekä myöhemmin Berliinissä ja Pariisissa. Vihdoin 25-vuotiaana Fazer oli valmis näyttämään taitonsa kotikaupungissaan Helsingissä.

Kesäkuussa 1891 nuori yrittäjä Karl Fazer julkaisi ensimmäisen sanomalehti-ilmoituksensa:

”Karl Fazer, Ranskalais-Venäläinen Konditoria vastaanottaa Konvehdin, Glassin ja Sokerileivosten, Teeleipien ja Pyramiidi- ja Hääbufettien tilauksia. Huom. Liike avataan syyskuussa.”

Helsingiläiset ihastuivat paikkaan heti. Kahvilasta tuli viereisen yliopiston väen ja muidenkin kaupunkilaisten kohtaamispaikka.

Suomalaisen makeisteollisuuden alku

Vuonna 1894 Fazer aloitti suklaalevyjen ja -konvehtien valmistamisen ja Kluuvikadun tilat kävivät ahtaiksi. Tehtävää varten vuokrattiin kuuden huoneen tilat Pursimiehenkadulta, josta alkoi Suomen teollinen makeistutuotanto. Suklaamestarit tulivat idästä, sillä venäläinen suklaanvalmistustaito oli yhtä arvostettua kuin sveitsiläinen tai ranskalainen. Tehtaassa työskenteli 12 miestä ja kuusi naista, jotka valmistivat suklaatuotteita käsityönä. Myös omistaja Karl Fazer osallistui tehtaan työhön joka päivä aamukuudesta alkaen.

Fazerin tehtaan ensimmäinen makeinen oli nimeltään Keisarisekoitus. Lähes alusta lähtien valmistettiin myös Kiss-Kiss -karamelleja. Niistä tuli nopeasti keustosuosikki, joka on myynnissä yhä tänä päivänä. Makeisten kysyntä lisääntyi, tuotevalikoima ja toiminta laajenivat ja syyskuussa 1897 vietettiin Tehtaankadulla oman kiinteistön ja uuden nelikerroksisen tehtaan avajaisia. Tuotteet saivat palkintoja kansainvälisissä näyttelyissä, mikä mahdollisti viennin aloittamisen.

Ensimmäinen vientierä niin sanottuja kreikkalaisia pastilleja, suuntautui Englantiin jo vuonna 1898. Yhtiö vei ”marmelaattia” ja suklaakonvehteja Skandinaviaan, Saksaan, Belgiaan, Hollantiin ja Englantiin sekä Amerikkaan, Afrikkaan ja Australiaan. Vientitavarat varustettiin yleästi kirjoituksella ”Made in Finland”.

Makeispuolella toiminta laajeni koko 1900-luvun ajan. Tänä Fazerin makeistuotteet valmistetaan Suomessa – Vantaalla, Lappeenrannassa ja Karkkilassa.

Aistikkaat kääreet ja kantaaottavat pakkaukset

Karl Fazerin johtoajatus oli, että tuotteiden menekin määrää hyvä maku ja korkea laatu. Jokaiselle tuotteelle piti valmistaa ”puku”. Käärepaperien kuvittajina oli nimekkäitä taiteilijoita, kuten Akseli Gallen-Kallela ja Tove Jansson. Etiketeissä käytettiin suurmiesten kuvia ja pakkauksilla otettiin kantaa ajankohtaisiin asioihin. Karamellipaperilla onniteltiin Jean Sibeliusa hänen syntymäpäivänään ja peltisen pastillirasian kannessa juoksi Paavo Nurmi siniristilippu taustanaan. Sininen oli Karl Fazerille tärkeä symboliväri, joka viesti hänelle rakkaasta Suomen luonnosta sekä vihdoinkin itsenäisestä isänmaasta. Fazerin Sininen, joka sai alkunsa lahjareseptin pohjalta vuonna 1922, on yhä nykypäivänä tuotteena ja tavaramerkkinä tarkoin varjeltu.

Mainonnan edelläkävijä

Tuotteiden tukena käytettiin mainontaa jo 1800-luvulla. Fazer maksoi 200 markkaa vuodessa Helsingin Raitiotie- ja Omnibus -osakeyhtiölle, jotta saisi luvan maalauttaa mainoksen hevosvetoisten raitiovaunujen ikkunaan. Fazer oli lisäksi edelläkävijä urheilusponsoroinnissa ja mainosfilmien käyttämisessä.

Uunin täydeltä hyvää leipää

Myöhemmin Fazerilla aloitettiin ruokaleivän leivonta, aluksi pienessä mittakaavassa Kluuvikadulla. Suomalaisesta ruisleivästä tuli tärkeä osa leipomotoimintaa vuonna 1958, jolloin Fazer osti Oululaisen leipomon. Oululaisen laajassa leipävalikoimassa oli kaksi tuotetta ylitse muiden,

jälkiuunileipä ja hapankorppu. Niiden suosiota eivät kuluneet vuosikymmenenkään ole horjuttaneet.

Fazerilla oli aluksi Helsingissä omat leipämyymälät. Vuodesta 1952 lähtien on tuoretta leipää toimitettu vähittäiskauppojen myyntiin.

Innovointi on myös leipomotoiminnassa tärkeää. Fazer toi vuonna 1966 kauppoihin Suomen ensimmäiset, myyntipakkauksiin valmiiksi viipaloidut paahtoleivät. Samaan aikaan leivänpaahtimista tuli suosittu häälahja nuorille pareille. Nykyään paljon voimavaroja suunnataan muun muassa ruis- ja kauratuotteiden kehittämiseen ja tutkimukseen.

Tänä päivänä Fazerilla on Suomessa neljä isoa leipomoa, kaksi artesaanileipomoa ja yli 40 kaupan tiloissa toimivaa lähileipomoa sekä viisi leipomomyymälää. Lisäksi jauhoja jauhaa kaksi omaa Fazer Myllyä, joista toinen rakennettiin Lahteen 1971 ja toinen ostettiin Ruotsista 2016. Maailman ensimmäinen automatisoitu kauramylly otettiin käyttöön Lahdessa vuonna 2013. Suomalaisen leipäkulttuurin vaikutteita ja talon teknologiaosaamista on siirtynyt myös Fazerin leipomoihin Ruotsiin, Venäjälle ja Baltiaan.

Maistuvaa ruokaa

Fazerin ravintolaliiketoiminnan juuret ovat vuodessa 1891, jolloin ensimmäinen kahvila avasi ovensa Kluuvikadulla. Varsinainen ravintolayrittäminen sai kuitenkin alkunsa Kalastajatorpalta, jota Fazer pyöritti 1930–50-luvuilla. Toiminta laajeni ruokailupalvelualalle, kun Fazer Catering perustettiin vuonna 1976. Yrityksen toimialana oli ”henkilöstöravintoloiden hoito ja pakasteruuan valmistus”. Ensimmäinen ravintola avattiin Helsingissä Akava-talossa.

Harva tietää, että iso osa Fazerin ruokailupalveluosaamisesta on perintöä suomalaisilta muonituslotilta. Lotta Svärd -järjestö perustettiin vuonna 1921, jolloin se oli naisten vapaaehtoiseen toimintaan perustuva maanpuolustustyön tukijärjestö. Järjestön tehtäviin kuului vahvasti myös heikompiosaisten huoltotyö. Syksyllä 1944 perustettiin Työmaahuolto-niminen yhdistys, joka työllisti entisiä lottia ja otti hoitaakseen jälleenrakennustyömaiden ruokahuollon ja myöhemmin myös suurten yritysten henkilöstöravintoloita. Yhdistys yhtiöitettiin maaliskuussa 1945 ja osaamista päästiin näyttämään vuonna 1952 Helsingin olympialaisissa, joissa Työmaahuolto muonitti jopa 75 000 ruokailijaa päivässä. Vuonna 1978 Fazer osti Työmaahuollon, joka oli tuolloin työpaikkaruokailun uranuurtaja. Yrityskaupan tuloksena Fazer Cateringilla oli 1970-luvun lopulla yli 700 työntekijää, joista noin 600 vakituisia. Yrityskaupan ja etenkin sen mukana siirtyneen henkilökunnan mukana Fazerille kotiutettiin valtava osaamispääoma.

Toiminnassa korostuivat alusta lähtien asiakaslähtöisyys, laatutietoisuus ja kansainväliset trendit. Vuonna 1988 yritys sai uuden nimen Amica Ravintolat. Yritysostojen kautta Amica Ravintoloista tuli alansa markkinajohtaja. Vuoden 2010 alusta liiketoiminnan nimeksi tuli Fazer Food Services, jonka ravintoloissa tarjotaan päivittäin 450 000 aterialla. Tarjoamalla tasapainoisen lounaan Fazer pitää huolta jokaisen suomalaisen hyvinvoinnista. Fazer Food Services on Pohjoismaiden johtava ruokailupalveluyritys, joka tarjoaa hyvää ruokaa ja asiakaskohtaisia palveluratkaisuja. Sillä on yli 1200 ravintolaa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa.

Vuonna 1891 Kluuvikadulla toimintansa aloittanut ranskalais-venäläinen konditoria, Karl Fazer Café, toimii yhä samassa osoitteessa Helsingin sydämessä. Makuelämyksiä voi lisäksi nauttia kymmenessä muussa Fazer Cafessa eri puolilla Suomea.

Fazerin tunnetuimpia brändejä

Pihlaja 1895

Kiss Kiss 1897

Mignon 1896

Fazerin Sininen 1922

Fazer Salmiakki 1938

Oululainen Jälkiuunileipä 1947

Oululainen Hapankorppu 1955

Fazer Dumle 1960

Fazer Geisha 1962

Fazer Paahto 1966

Fazer Marjapiirakka 1971

Amica 1976

Oululainen Reissumies 1978

Fazer Tutti Frutti 1989

Fazer Puikula 1997

F8 2009

Fazer Alku Puurot 2014

Fazer Pure Dark 2014

Fazer Lakritsi 2015

Fazer Alku Myslät 2016

Fazer Juuresleipä 2016

Fazer Vatsaystävällinen 2016